

# ليکھوتہی گہرانہوہی تالیبان لہسہر ہیژہ ئیسلامیہکان

19-08-2021

**نووسہرہکان**

ناوہندی لیکھوتہی رووداو

**کورتہ :** بزوتنہوہی تالیبان بہشیکي راستہوخو نین لہ تہونی "ئیسلامی سیاسی" و زیاتر بہ ہیژیکي لوکالی  
ئہفغانی و تہقلیدی دینہ ئہژمار کہ سہردہمیک لہ گوشہنیگای جوامیری و خانہدانی و ہہستی  
ئیسلامہتیہوہ، دالدهی ئہلقاعیدہ و ئوسامہ بن لادنی ریہیری ریکخراوہکہیان دا و، ہہر لہسہر ئہوہش باجیان  
دا.

بزوتنه وهی تالیبان به شیکي راسته وخو نین له تهونی "ئیسلامی سیاسی" و زیاتر به هیژیکي لوکالی ته فغانی و تهقلیدی دینه ته ژمار که سهرده میګ له گوښه نیګای جوامیری و خانه دانی و ههستی ئیسلامه تییه وه، دالدهی تهلقاعیده و ئوسامه بن لادنی ریبهری ریکخواه که یان دا و، ههر له سهر ته وهش باجیان دا. به لام گه رانه وه یان بو حوکمرانی له ته فغانستان پاش 20 سال له شپری خویناوی و راوه دوونان، گه شیبینی و خو شحالی زوری له ناو که سایه تی و هیژ و چالاکیه ئیسلامیه کانی روژه لاتی نیوه پاست دروست کردوه که خالی هاوبه شی زوری هه یه له گه ل ته وکاته ی به هاری عه ربی سهریه لدا و گوتاری ئیسلامیه کانی پرپوو له "سته مکار و سته ملیکراو".

موفتی پاکستان سهرکه و تنه که ی تالیبانی به فته تی مه که که چواندوه وه، موفتی پادشایی عوممانیش به "فتح المبین" ناوی بردوه وه. د. عه لی قه رده اگی که نه مینداری به کیتی جیهانی زانایانی موسولمانه وه، خو له سهر بالی میانره و ته ژمار ده کات، پیروژیایی له تالیبان ده خاته خانه ی "رزگار بوونی ته فغانستان". به لام پیروژیایی موفتی عوممان له وانیرت گرنگتره، به وپییه له خانه ی فته وای فهرمی و لاتیکی که نداوه وه دهرچوه که په یوه ندی زورباشی له گه ل ته مهریکا و ئیران هه یه.

دوای رووداوه کانی 11 سیپته مبهری 2001، ده ولته ئیسلامیه که ی تالیبان رووخنرا. له میسر سالی 2013 ته زمونی سهرکایه تی ئیخوان موسلیمین به میکانیزمیکی تیکه ل له خو پيشاندان و ده ستوره دانی سهر بازی کوتایی پیه نرا، له گه ل هاته سهرته ختی محمه د بن سه لمانیشدا له سعودیه له سالی 2017، دیارده و سیماکانی دینداری سله فیانه و حه ره کیانه له شانشین سعودی گوزری گه وره یان به رکه وت. له م به ینه شدا، پاش زیندانی کردنی سته تان که سایه تی و چالاکانی ئایینی کار گه یشته قه ده غه کردنی په خشکردنی بانگدان له مایکه دهره کییه کانی مزگه وته کان. له پاش ته م رووداوانه ش باوه ریکی وه ها له ناوه ندی سیاسی و میدیاییدا چه که ره ی کرد که خو ری هیژه ئیسلامیه کان ناوا بووه، به تابه ت پاش ته وهی چه ند هه فته به ک بهر له ئیستا سهرکوماری تونس قه یس بن سه عید، گوزریکی گه وره ی له بزوتنه وهی نه هزه ی تونس دا و کوتا ته زمونی ئیسلامی له حوکمرانیدا گه مارودا. به لام که ئیستا تالیبان وه ک هیژیکي ئایینی سوننه ی په یوه ست به بنه ما ئیسلامیه سهره کییه کان، به خویندنی "إذا جاء نصر الله والفتح" چوونه ته ناو کوشکی کوماری ته فغانستان و سوپای ته مهریکای گه وره زله یزی دنیا خو ی له به رنه گار بوونه وه و سهرکوتکردنی لاده دات، بارودوخه که خه ریکه پیچه وانه ده بیته وه ریک وه ک ته و سالی شپورشی خومه یینی له ئیران (1979) سهرکه وت و. ته و ساتانه ی رژیمه عه ره بییه کانی تیدا په ک له دوای په ک روخا (2011) و دهرگی له به رده م هیژه ئیسلامیه کاند خسته سهرپشت.

له قونای داها توودا، تالیبان ئیجراجی زور بو عه ره بستانی سعودی دروست ده که ن که له سهر دهستی شازاده ی جینشین سهرقالی چه ند گورانکارییه کی کراوه ی روژتاوا ییانه په له خاکی حه ره مه پیروزه کان، له وانه ش سازکردنی ئاهه نگ بو راپه ر و ته ستیره جیهانییه کان له شاره کانی سعودیه و به خشینی ئازادی زیاتر به ژنان و ته نگه لچنین به ده زگا دامه زراوه ئایینییه کان، به جوړیک کار گه یشته هه لپه ساردنی ده زگی "هیته الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر" و په راویزخستنی ده زگا ئایینییه کانی تر که "هیته کبار العلماء" دیاترینیانه و بهر له بن سه لمان له کایه ئایینی و کومه لایه تییه کانی ولاندا خاوه ن قسه ی په که م بوون.

له کوماری میسر، گه رانه وهی تالیبان، ترس و دلخورتی ته وهی لای چالاکفانانی نریک له ده ولته دروست کردوه، که له مه لاه کابل بیته په ناگه بو کومه لی ئیخوان موسلیمین، ته ویش دوای ته وهی که به هو ی ئاشته وایی ژریبه ژیری تورکیا و میسر وه باوه شی گهرمی ته نقه ره یان له ده ستداو ناچار بوون چالاکیه میدیاییه کانیان دزی ده سه لاته که ی سیسی له ته سته نبول بوه ستینن. به لام به گویره ی گفتی تالیبان بن، ته وان ریگه ناده ن خاکی ولاته که یان بیته سه کو ی ئازاردانی ولاتانی دیکه و رهنکه تالیبان زیاتر بنه کارت گوشار و ته زمونه که شیان بیته به سه رچاوه ی ئیلهام تا وه ک سالی نه وه ده کان باوه ش بو هیژی ئیسلامی ناهه فغانی بکه نه وه وه ک چوون بو قاعیده کردیان.

له عیراق هیچ هیژیکي ئیسلامی سوننه ی به هیژی هاومه شربه ی تالیبان له گوړه پانه که دا نییه تا هه ولی لاساییکردنه وهی بدات، جگه له داعش که ناکوکی زوری عه قیده یی له گه ل تالیبان هه یه. به لام خه لکیکی زور له دوای سهرکه وتنی تالیبانه وه داوای کوپوونه وه له ده وری حه شدی شه عیبه ده که ن وه ک پشتینی رزگار بوون و په رزینی پاریزگاریکردن له پیکهاته ی شیعه که به رده وام له ختوره ی بالاده ستبوونی هیژیکي رادیکالی سوننه دا ده ژین، ئیتر چ ئایینی بن وه ک داعش و قاعیده و هاو ئاوازه کانیان، یان عه لمانی و سهر بازی بن له

چەشنى پاشماوھى بەعسىيە پەرتەوازەكان.

لە نيو وڵاتانى عەرەبىدا، رەنگە قەتەر سوودمەندترىن وڵات لەگەرپانەوھى تالىبان بىت كە بەنوینەرايەتى ئەمەرىكا بووئە پەناگە و لانكەى  
بالە سىياسىيەكەى تالىبان. ئەم پېشپەوييەى قەتەرىش كە دۆست و ھاوپەيمانى ئىخوان موسلىمىنە دەرھېنانى بەرپە لەژىر پىي  
سعودىە و ئىمارات كە لە سالىنى نەوئەكان لەگەل پاكستان تەنھا سى دەولەت بوون كە دانىان بە دەسەلانى تالىباندا نابوو.